

Zachráňme minerálky vo vratnom obale, príroda už má na mále!

**Celoslovenský týždeň aktivít
26.- 30.11. 2007**

PRIDAJTE SA!

**Priatelia
Zeme
SPZ**

Poštová adresa:
P. O. BOX H - 39
040 01 Košice
Kancelária:
Alžbetina 53, Košice
tel./fax: 055 / 677 1 677
spz@priateliazeme.sk
www.priateliazeme.sk/spz
IČO: 35 529 261
č.úctu: 4350054728/3100

Vážení priatelia,

dovoľujeme si Vás osloviť s prosbou o zapojenie sa do celoslovenského týždňa aktivít na záchranu minerálnych vôd vo vratných obaloch.

Cieľom tejto celoslovenskej akcie je zachovanie práva spotrebiteľa na výber minerálok aj vo vratných opakovane používaných obaloch, ktorým práve v tomto čase hrozí reálny zánik.

Prečo organizujeme túto akciu?

Kým v prírode pribúda čoraz viac pohodených plastových fliaš, na slovenskom trhu postupne z obchodov miznú vratné nápojové obaly, aj napriek zákonnej povinnosti ich predaja. Zákon č. 529/2002 Z.z. o obaloch ukladá predajcom povinnosť predávať 5 druhov nápojov (minerálne vody, pivo, víno, sirupy, ochutené nealkoholické nápoje) aj v opakovane použiteľných (vratných) obaloch, pokiaľ tieto druhy nápojov predávajú aj v jednorazových obaloch a na slovenskom trhu existuje ich ekvivalent vo vratných obaloch. Táto povinnosť platí pre predajné plochy nad 100 m².

Pivo a víno vo vratných fľašiach poväčšine nájdeme, minerálne vody v sklenených vratných fľašiach sú skôr raritou a postupne sa z obchodov úplne vytrácajú aj napriek snahe niektorých výrobcov o ich zachovanie (minulý rok sa na trhu objavili aj nové fľaše, odlišné od dobre známych „klasických zelených“ s novým moderným dizajnom a s uzatvárateľným vrchnákom). Preto sme sa rozhodli organizovať týždeň aktivít zameraný práve na minerálne vody. Našou snahou je prinavrátiť minerálkam vo vratných fľašiach ich zákonné miesto na predajných pultoch a rozšíriť informácie o výhodách týchto obalov širokej verejnosti.

Vratné, opakovane používané obaly nápojov sa vracajú späť k výrobcovi a opätovne plnia v priemere 20-50 krát. Tým nielen významne znižujú množstvo odpadov, ale šetria životné prostredie aj v iných ohľadoch. V mnohých vedeckých analýzách, ktoré skúmajú dopad obalov na prostredie počas celého ich „životného cyklu“, sú vyhodnotené ako vhodnejšie pre životné prostredie než jednorazové.

Jednorazové obaly znečisťujú životného prostredia nielen ako odpad, ale už samotnou výrobou, prepravou a samozrejme zneškodňovaním prispievajú v súčasnej dobe k jednému z najzávažnejších ekologických problémov – klimatickým zmenám (ťažba a preprava ropy, emisie pri výrobe a pri zneškodnení, spaľovaní...).

Viac informácií a porovnanie vratných a jednorazových fliaš uvádzame v prílohe.

Aké sú riešenia?

Jedným z riešení tohto problému je kontrolovať ponuku nápojov vo vratných obaloch v obchodoch a zistené nedostatky nahlásiť Slovenskej obchodnej inšpekcii. Tá má povinnosť podnetom sa zaoberať a vykonať kontrolu, resp. uložiť nápravné opatrenia a pokuty. Čím bude tlak na inšpekciu väčší, tým skôr začne brať tento problém naozaj vážne a začne ho skutočne riešiť.

Kupujme nápoje vo vratných obaloch, ktoré sa po použití opätovne naplnia, t.j. nebudú hneď končiť v smetných nádobách, resp. v prírode, ale použijú sa aj 60 krát. Sklo je zároveň dobre recyklovateľnou surovinou, preto sa zo starej fľaše po skončení jej životnosti môže rovno vyrobiť fľaša nová.

Počas posledného novembrového týždňa budú Priatelia Zeme - SPZ spolu so školami, obcami a mimovládnyimi organizáciami oslovovať čo najširšiu verejnosť a informovať ju o pozitívach používania vratných opakovane použiteľných nápojových obaloch a o rizikách narastajúcej spotreby jednorazových obalov. Možno aj spoločne s Vami sa pokúsime o akúsi „záchranu“ vratných fliaš...

Dovoľujeme si Vám navrhnúť niekoľko typov aktivít, ktorými sa môžete zapojiť:

- **kontrolovať predaj minerálok vo vratných obaloch v obchodoch nad 100 m²** – na túto aktivitu môžete použiť priložený formulár. Získané informácie o nedostatkoch plnenia zákona pošlite ako podnet na Slovenskú obchodnú inšpekciu vo Vašom kraji so žiadosťou o kontrolu Vami navrhovaných subjektov. Výsledky kontroly tiež prosím pošlite aj nám.

Adresy SOI:

Inšpektorát SOI pre Bratislavský kraj,
Prievozská 32,
827 99 Bratislava 27
e-mail: ba@soi.sk; ba.podnety@soi.sk

Inšpektorát pre Žilinský kraj,
Predmestská 71,
011 79 Žilina 1
e-mail: za@soi.sk

Inšpektorát SOI pre Trnavský kraj,
Trhová 1,
917 01 Trnava 1
e-mail: tt@soi.sk

Inšpektorát pre Banskobystrický kraj,
Dolná 46,
974 01 Banská Bystrica 1
e-mail: bb@soi.sk

Inšpektorát SOI pre Trenčiansky kraj,
Hviezdoslavova 3,
971 01 Prievidza 1
e-mail: tn@soi.sk

Inšpektorát pre Prešovský kraj,
Konštantínova 6,
080 01 Prešov 1
e-mail: pr@soi.sk

Inšpektorát pre Nitriansky kraj,
PO BOX 49A, Staničná 9,
949 01 Nitra 1
e-mail: nr@soi.sk

Inšpektorát pre Košický kraj,
Vrátna č. 3,
043 79 Košice 1
e-mail: ke@soi.sk

- **usporiadať informačný stánok vo vašom meste/obci** - každý urobený infostánok je veľmi užitočný. Potrebné informácie a materiály vám poskytneme. Ak vám nemá kto pomôcť, ale máte záujem, kontaktujte nás
- **kupovať minerálky vo vratných obaloch**, uprednostňovať ich napr. na rôznych verejných podujatiach (seminároch, školeniach, tlačových konferenciách...) a stretnutiach

- **požiadať obchodníkov** v miestnych obchodoch (aj tých menších do 100 m²), **aby predávali minerálky vo vratných obaloch**
- **distribúovať informačné materiály** - medzi vašimi známymi, kolegami, spolužiakmi, na miesta, kde je väčší pohyb ľudí a kde sa ľudia dlhší čas zdržujú (knížnice, čítárne, čajovne, obchody, kníhkupectvá, pošty, úrady, kluby dôchodcov...), (*potrebné množstvo vám na požiadanie zašleme*)
- **osloviť médiá, uverejniť tlačovú správu** - príklad tlačovej správy vám pošleme 26.11.2007

Pokúste sa zapojiť do tohto týždňa aj vaše mesto / obec, školu vo vašom okolí a ďalšie inštitúcie a jednotlivcov... informácie nájdete na našej internetovej stránke www.priateliazeme.sk/spz.

Každému kto sa zapojí do celoslovenského týždňa ponúkame informačné materiály o vratných obaloch a odpadoch, ktoré Vám po vzájomnej dohode bezplatne zašleme.

Ak máte záujem zapojiť sa do celoslovenského týždňa aktivít dajte nám prosím vedieť
(tel./fax: 055 / 677 1 677, 0903 77 23 23, e-mail: vrablova@priateliazeme.sk)

najneskôr do 16.11. 2007,

aké aktivity by ste chceli realizovať a my vám na základe toho pošleme potrebné informácie a materiály.

Ak urobíte akúkoľvek aktivitu v rámci celoslovenského týždňa pošlite nám prosím o tom spätné informáciu.

Veľmi pekne vám vopred ďakujeme za zapojenie sa do tejto akcie a už teraz sa tešíme na spoluprácu v prospech životného prostredia.

V Košiciach 12.11.2007

Mgr. Katarína Vrabľová
Priatelia Zeme - SPZ

PRÍLOHA

Jednorazové plastové (PET) fľaše

U nás sa vyrábajú prevažne z plastu zvaného polyetylén tereftalát (PET).

Životné prostredie: Negatívom je, ako u všetkých jednorazových obalov, že po každom použití ich spotrebiteľ vyhodí, čím sa zvyšuje množstvo odpadov, spotreba prírodných zdrojov a energie. Surovinou pre výrobu plastov je neobnoviteľná ropa, ktorej zásoby sa odhadujú už len na cca 40 rokov.

Ak sa aj PET fľaša recykluje, nejde zväčša o pravú recykláciu, ktorá by z nich vyrábala rovnako kvalitné výrobky. Kvalita suroviny sa pri recyklácii PET postupne znižuje. Recyklovaný PET už nemožno použiť znovu ako obal na potraviny (hygiena) a nezriedka končí PET v podradných výrobkoch, o ktoré je obmedzený záujem. V SR je recyklácia PET fliaš na minimálnej úrovni. Väčšina končí po jedinom použití na skládkach (nezlisované PET fľaše prispievajú k ich nestabilite) a spaľovniach odpadov (znečisťovanie ovzdušia), ktoré aj v „modernom“ prevedení poškodzujú životné prostredie.

Vplyv na nápoj: PET fľaše sú priepustné - to sa prejavuje prienikom kyslíka dovnútra a oxidu uhličitého von z fľaše, čo vedie napr. k odbúraniu vitamínov v nápoji. Rýchlejší prestup okolitého tepla do nápoja v PET fľaši spôsobuje nutnosť chladiť ho častejšie než v sklenenej fľaši (energia).

Naša peňaženka: Zbytočne nás oberajú o peniaze – **cena obalu je totiž započítaná v cene nápoja. Za jednorazové obaly platíme až 2 x.** Najprv za obal pri nákupe a druhýkrát za jeho odvoz a zneškodnenie vo forme odpadu. Ak si kúpite denne 1 nápoj v PET fľaši za napr. 5 Sk, zaplatíte **len za obal ročne 1825 Sk** a ďalšie peniaze musíte platiť za odpady z tohoto obalu – zbytočne.

Vratné sklenené obaly

Životné prostredie: Po použití ich vrátíme späť do obchodu, odkiaľ putujú k výrobcovi nápojov na opätovné naplnenie. Týmto **opätovným používaním znižujeme množstvo odpadu až o 95%, znečistenia, šetríme prírodné zdroje, energiu (často až o 80%)**. Počet obehov vratných sklenených obalov sa udáva zväčša **20 – 50 krát**. Ani po poškodení sa nemusia stať odpadom – stačí ich separovať pre recykláciu. Sklo je jeden z najlepšie recyklovateľných materiálov, v závislosti od technológie sa **recykluje z 80% – 98% !**

Vratné sklenené fľaše spotrebujú o niečo viac dreva a v istej miere znečisťujú vody (saponáty, luhy..), ale **vody znečisťuje aj výroba nových jednorazových obalov**, aj ich recyklácia (napr. PET fliaš pri praní drte). Len pri **doprave ropy unikne ročne do morí 3,5 milióna ton ropy**. Výrobcovia PET poukazujú na vplyv dopravy (sklo je ťažšie). Avšak odborná štúdia v ČR (M. Příbylová, 2000) ukázala, že ani rastúca vzdialenosť (aj 400 km) nezmení celkovú výhodnosť vratných sklenených fliaš. **V celkovom porovnaní** sú emisie NOx a ďalších plynov pri používaní sklenených fliaš nižšie než u PET fliaš.

Naša peňaženka: Za vratný obal nám peniaze vrátia vo výkupe (platíme iba malý poplatok za manipuláciu a vymytie). **Ak každý deň uprednostníme kúpu 1 nápoja vo vratnej fľaši namiesto nevratnej jednorazovej, ušetríme okolo 1500 – 2000 Sk ročne.**

